



Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-417/2020/7

Datum: 14. 10. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do 2030

Poslanec Državnega zbora, gospod Franc Trček, je dne 17. 9. 2020 (št. dopisa 020-07/20-1196/1) na Vlado Republike Slovenije naslovil pisni vprašnji v zvezi s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do 2030. Pojasnjuje, da ob predstavitvi stališča RS do omenjene strategije ni dobil pojasnila, kako se bo izvedbeno financiralo zaveze predlagane strategije. Nadalje pojasnjuje, da strategija stremi k povišanju deleža strogo zavarovanih območij, kjer Vlada Republike Slovenije navaja, da v Sloveniji ni potrebe po tem.

Vprašnji se glasita:

»1. S katerimi vse finančnimi instrumenti se bo tako na ravni EU kot v Sloveniji financirala predlagana vsebina strategije zagotavljanja biotske raznovrstnosti?

2. Zakaj zastopamo odklonilno stališče ob dejstvu, da je v Sloveniji trenutno manj kot 2,5 tozadevno varovanih naravnih rezervatov?«.

V nadaljevanju Vlada Republike Slovenije podaja odgovora na vprašnji.

Odgovor na prvo vprašanje:

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do 2030 – Vračanje narave v naša življenja je dokument, ki ga je samostojno, brez posvetovanja z državami članicami, sprejela Evropska komisija. Katere finančne instrumente je Evropska komisija predvidela za financiranje predlaganih vsebin te strategije, lahko razberemo samo iz same strategije in priloženih pojasnil Evropske komisije. Evropska komisija pojasnjuje, da bi bilo treba na ravni EU na leto za varstvo biotske raznovrstnosti zagotoviti znesek najmanj v višini 20 milijard EUR. Komisija poudarja, da bo treba za uresničevanje strategije čim bolj izkoristiti vse zadevne programe EU in instrumente financiranja, sama pa bo okrepila prizadevanja skozi Skupni okvir in smernice za zagotavljanje, da se v proračunu EU upošteva biotska raznovrstnost. Nadalje pojasnjuje, da bo za to treba zbrati zasebna in javna sredstva na nacionalni ravni in ravni EU, tudi v okviru različnih programov v naslednjem dolgoročnem proračunu EU (vključno s skupno kmetijsko politiko, skladi kohezijske politike, programom Obzorje Evropa, Evropskim skladom za pomorstvo in ribištvo, programom LIFE in skladi za zunanje delovanje). Poleg tega bo precejšen delež od 25 % proračuna EU, ki je namenjen podnebnim ukrepom, namenjen biotski raznovrstnosti in naravnim podnebnim rešitvam, saj bo obnova narave znatno prispevala k izpolnjevanju podnebnih ciljev. V okviru programa Invest EU bo pripravljena namenska pobuda glede naravnega kapitala in krožnega gospodarstva, da se v naslednjih 10 letih nameni vsaj 10 milijard EUR na podlagi kombiniranega javnega/zasebnega financiranja. Komisija se je tudi zavezala v naslednjem letu sprejeti delegirani akt na podlagi uredbe o taksonomiji, da se vzpostavi skupna klasifikacija gospodarskih dejavnosti, ki bistveno prispevajo k varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in ekosistemov.

Pri tem je treba pojasniti, da s tako imenovanimi centralno vodenimi finančnimi instrumenti upravlja Evropska komisija pretežno sama (LIFE in Obzorje Evropa), pravila črpanja za večje finančne sklade (Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo, Evropski socialni sklad) pa prav tako sprejema Evropska komisija, nato pa jih po zahtevnih usklajevanjih sprejmeta še Svet EU in Parlament EU. Komisija v strategiji in pojasnilih ni podala odgovorov, kako konkretno namerava financiranje relevantnih vsebin te strategije vključiti v centralno vodene finančne instrumente in ali namerava glede na potrebe strategije dopolniti že podane zakonodajne predloge, ki bodo določali pravila črpanja za večje finančne sklade. Zato Vlada Republike Slovenije tega odgovora ne more podati.

Vlada Republike Slovenije namerava financiranje pomembnih vsebin te strategije omogočati skladno s sprejetimi zakonskimi, programskimi in drugimi akti, zlasti Nacionalnim programom varstva narave, ki je del nedavno sprejete Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja (ReNPVO20-30). Vlada Republike Slovenije financiranju teh vsebin namenja del sredstev iz integralnega proračuna ter Podnebnega sklada in Gozdnega sklada.

Odgovor na drugo vprašanje:

Evropska komisija v Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do 2030 predlaga državam članicam, da se zavežejo k strogemu varstvu 30 % vseh do leta 2030 zavarovanih območij (teh naj bi bilo takrat 30 % površine evropskega ozemlja EU). 30 % zavarovanih območij na ravni EU naj bi bilo zavarovanih za namene ohranjanja biotske raznovrstnosti, temelj pa predstavlja omrežje Natura 2000. Strogo varstvo Evropska komisija v tej strategiji pojasni kot območja, kjer naravni procesi potekajo nemoteno, s čimer se upoštevajo ekološke zahteve posameznega območja, ne pomeni pa nujno, da je dostop do njih ljudem prepovedan. Takšnih območij naj bi bilo po pričakovanjih Evropske komisije do leta 2030 30 % vseh zavarovanih območij, kar je 10 % površine evropskega ozemlja EU. V Republiki Sloveniji je območij, kjer se dopušča nemoten potek naravnih procesov skladno z mednarodnimi strokovnimi normami (v smislu IUCN kategorij zavarovanih območij tipa Ia, Ib in II) okvirno 2,5 %. Med takšna območja sodijo na primer: dve tretjini Triglavskega narodnega parka, območja pragozdov in starih gozdov ter nekaterih mokrišč. Slovenija razume koristi strogega zavarovanja za doseganje ugodnega stanja ohranjenosti nekaterih vrst in habitatnih tipov, zato se tudi sama zavzema za povečanje takih površin, kar kažejo zaveze v sprejetem ReNPVO20-30, npr. ukrep »Razglasiti gozdne rezervate, ki bodo služili namenom varstva biotske raznovrstnosti«.

Strogo zavarovanje 10 % ozemlja z vidika doseganja ugodnega stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov v Sloveniji ni potrebno, saj številne vrste in habitatni tipi bolj kot to potrebujejo ustrezno upravljanje obstoječih varovanih območij, kar je tudi eden od ciljev ReNPVO20-30. Tako obstajajo obsežnejša območja Natura 2000 s travniki in pašniki pod gozdno mejo, ki so trenutno prepuščena pretežno naravnim procesom. Ta območja so bila skladno z Direktivo o pticah in Direktivo o habitatih določena za ohranjanje travniških habitatnih tipov in travniških vrst ter se skladno z navedenima direktivama ne bi smela zaraščati. Evropska komisija zaradi zaraščanja nekaterih od teh območij trenutno vodi predsodni postopek proti Republiki Sloveniji. Zelo velik del območij Natura 2000 v Sloveniji potrebuje poseganje, če naj se tam ohranijo vrste in habitatni tipi, ki so jih države članice EU z omrežjem Natura 2000 zavezane ohranjati, zlasti to velja za območja travniških in drugih ekstenzivnih kmetijskih površin.

Vlada Republike Slovenije meni tudi, da se ugodno stanje ohranjenosti, predvsem gozdnih vrst in habitatnih tipov, da dosegati na območjih Natura 2000 s prilagojeno rabo naravnih virov. V gozdovih je dolgoletno sonaravno poseganje v prostor pripeljalo do ugodnega stanja številnih vrst in habitatnih tipov, potreba po prepuščanju naravnim procesom obstaja zgolj za nekatere zelo specializirane vrste v manjšem obsegu. Dodatno k temu pa je tudi mnenja, da ta cilj do leta 2030 v tem obsegu, zlasti v manjših državah članicah, ki nimajo prostranih nenaseljenih območij, ni

uresničljiv. Ponovno želi poudariti, da gre za cilje na ravni EU in da Slovenija s 40 % Nature 2000 (največ med državami članicami EU) in zavarovanih območij že nadpovprečno prispeva k temu skupnemu cilju. Glede na zgoraj navedeno Vlada Republike Slovenije meni, da je na podlagi strokovnih argumentov treba doseči nekaj povečanja površin strogega varstva znotraj območij Natura 2000, kjer to prispeva k njihovemu boljšemu upravljanju (nova zavarovanja, ki so predvidena v ReNPVO20-30, kakor tudi že omenjeno povečanje površine gozdnih rezervatov).